

підготовці дітей з РАС до формування у них освітніх навичок та вмінь. У кінцевому результаті впровадження такого підходу у процес корекції розвитку дітей з аутизмом забезпечить їхню максимально можливу своєчасну підготовку до навчання у спеціальних та у загальноосвітніх школах.

Використана література:

1. **Богуш А.М.** Готуємо руку дитини до письма. Тернопіль: Мандрівець, 2010. - 105с.
2. **Выготский Л.С.** Вопросы детской психологии. СПб.: Союз, 1997. - 224с.
3. **Никольская О.С., Баенская Е.Р., Либлинг М.М.** Аутичный ребенок. Пути помощи. М.: Теревинф, 2009. - 288с.
4. **Тарасун В.В.** Аутологія: Монографія. К.: МПЛеся, 2014. - 580с.
5. **Тарасун В.В.** Модель процесу породження писемного мовлення як особливої форми комунікації//Науковий часопис національного педагогічного університету ім.М.П.Драгоманова.- Серія 19.- 2016.-Корекційна педагогіка та спеціальна психологія.- Вип.29.- с.95-102.
6. **Технології психічної інтеграції дітей з аутизмом.-Т.1./Бондар В.І., Тарасун В.В.** Формування передумов навчально-пізнавальної діяльності у дітей з аутизмом. К.: Інститут спеціальної педагогіки АПН України, 2006. - 273с.
7. loda.gov.ua/news?id=11012

References:

1. **Bohush A.M.** Hotuyemo ruku dytyny do pys"ma. Ternopil": Mandrivec", 2010.-105s.
2. **Vyhotskyj L.S.** Voprosy detskoj psicholohyy. SPb.: Soyuz, 1997.- 224s.
3. **Nykol'skaya O.S., Baenskaya E.R., Lyblynh M.M.** Autychnyj rebenok. Puty pomoshhy. M.: Terevynf, 2009.- 288s.
4. **Tarasun V.V.** Autolohiya: Monohrafiya. K.: MPLesya, 2014.-580s.
5. **Tarasun V.V.** Model" procesu porodzhennya pysemnoho movlennya yak osoblyvoyi formy komunikaciyi//Naukovyj chasopys nacional"noho pedahohichnoho universytetu im.M.P.Drahomanova.- Seriya 19.- 2016.-Korekcijna pedahohika ta special"na psicholohiya.- Vyp.29.- s.95-102.
6. **Texnologiyi psichichnoi intehraciyi ditej z autyzmom.-T.1./Bondar V.I., Tarasun V.V.** Formuvannya peredumov navchal"no-piznaval"noyi diyal"nosti u ditej z autyzmom. K.: Instytut special"noyi pedahohiky APN Ukrainy, 2006.- 273s.
7. loda.gov.ua/news?id=11012

Аль-Мряят Е.Б. Проблема раннего предупреждения трудностей в овладении графическими навыками детьми с РАС. В статье представлены результаты анализа научной литературы по проблеме формирования навыков письма у детей с нейротипичным развитием и расстройствами аутичного спектра (РАС). Дана характеристика основных трудностей в овладении письмом детьми с РАС. Доказывается, что для эффективного овладения графическими навыками детьми с РАС необходимо внедрить в процесс обучения многоуровневую диагностико-развивающую модель с учетом особенностей развития их психических функций и недостаточно сформированной потребности в овладении навыками письма.

Ключевые слова: расстройства аутичного спектра, письменная речь, графические навыки, предупреждение трудностей, диагностико-развивающая модель.

Al-Mrayat O.B. The problem of early prevention of the difficulties in graphic skills mastery by the children with autism spectrum disorder (ASD). The article presents the results of the scientific literature analysis of the problem of formation of the handwriting skills to the children with neurotypical development and autism spectrum disorder (ASD). The main difficulties in mastery of the handwriting by the children with ASD are defined. It is proved that for the effective mastery of the graphic skills by the children with ASD it is necessary to introduce a multi-level diagnostic development model taking into consideration the peculiarities of the development of their mental functions and underdeveloped necessity for the handwriting mastery.

Keywords: autism spectrum disorder, written language, graphic skills, prevention of the difficulties, diagnostic development model.

Стаття надійшла до редакції: 06.04.2016 р.

Статтю прийнято до друку: 06.05.2016 р.

Рецензент: д.п.н., проф. Тарасун В.В.

УДК 1:37(477)

Ашук Н.І.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У СФЕРІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

У статті автор пропонує своє розуміння сутності компетентісного підходу і в світлі сучасної модернізації освіти обґрунтовує його актуальність у навчальному процесі в закладах інклюзивної освіти. У статті на підставі аналізу наукових джерел охарактеризовані послідовність та взаємозв'язок методологічних підходів загальнонаукового та конкретнаукового рівнів із зосередженням уваги на умовах ефективного застосування технологій навчання в інклюзивній школі.

Методологія педагогічної практики щодо реалізації компетентісного підходу ще знаходиться у стані становлення. Достатньою мірою не вивчені умови, шляхи та способи розв'язання педагогічних завдань з позиції цього підходу. У світлі вирішення деяких із зазначених завдань у статті акцентується увага на важливості розробки освітніх стандартів на основі компетентісного підходу, а також доцільність створення методик проведення різноманітних форм роботи для реалізації запланованого у цих стандартах.

Ключові слова: інклюзивна освіта, компетентнісний підхід, рівні методології, модернізація спеціальної освіти, діти з особливими потребами.

В епоху глобалізації інтеграція в суспільство осіб з обмеженими можливостями є одним із пріоритетних напрямків політики кожної розвиненої країни світу як в освітній, так і в соціальній сферах, оскільки ставлення до людини з особливими потребами багато в чому є показником рівня цивілізованого демократичного устрою держави. Не стоїть осторонь глобальних тенденцій розвитку й Україна, інклюзивна освіта в якій докладає чимало зусиль для створення відповідних умов та забезпечення рівних можливостей для реалізації життєвих потреб, здібностей та творчого потенціалу зазначеної категорії осіб. Важливого значення у контексті удосконалення освіти набуває компетентнісний підхід, що розглядається багатьма науковцями як такий, що сприяє формуванню в людині життєво важливих компетентностей, дає їй можливість стати активним представником глобалізованого світу.

Компетентнісний підхід у визначенні цілей і змісту освіти не є новим, а тим більше невідомим для вітчизняної школи. Орієнтація на засвоєння умінь та способів діяльності була провідною в роботах таких вітчизняних педагогів, як М. Скаткін, І. Лернер, В. Краєвський, Г. Щедровицький, В. Давидов та їхніх послідовників. Питання застосування компетентнісного підходу з метою реформування сучасної освіти ґрунтовно розглядалися у працях В. Вербицького, Г. Зайчука, Е. Зеєра, Д. Заводчикова, Н. Мурованої, О. Овчарук, О. Пометун, Н. Табачук, М. Філатова, А. Хуторського, Ю. Швалба та ін. На думку дослідників, доцільність використання цього підходу зумовлюється тим, що зазначений підхід дає відповіді на запити виробничої сфери (Т. Ковальова); сприяє оновленню змісту освіти у відповідь на мінливу соціально-економічну реальність (І. Фрумін); є умовою формування здібності людини ефективно діяти за межами навчальних сюжетів і навчальних ситуацій (В. Болотов); являє собою радикальний шлях модернізації освіти (Б. Ельконін); характеризується можливістю використання сформованої здібності в умовах, відмінних від тих, в яких вона спочатку виникла (В. Башев). Сучасна система спеціальної освіти також розглядає компетентнісний підхід як стратегічний напрямок свого розвитку. Різні аспекти формування професійної компетентності вчителя-дефектолога вивчали Р. Агавелян, Н. Засенко, В. Липа, С. Миронова, Ю. Пінчук, М. Шеремет та ін. Проблеми професійно-особистісної готовності дефектолога досліджували Г. Дульнев, І. Єременко, Г. Коберник, І. Колесник, П. Пузанов, В. Селівестров, В. Синьов, О. Хохліна, а проблеми підвищення кваліфікації педагогів у сфері спеціальної освіти і корекційно-розвивального навчання – Л. Вавіна, С. Миронова, І. Яковлева. Разом з тим аналіз наукової літератури свідчить, що бракує праць, які б мали конкретну прикладну спрямованість. Метою нашої статті є вивчення шляхів застосування компетентнісного підходу в навчальному процесі у закладах інклюзивної освіти.

Хоча компетентнісний підхід став предметом уваги науковців лише в останні десятиліття, деякі дослідники [10, с. 292] вважають, що його витoki беруть початок ще з античних часів і пов'язані з ім'ям Арістотеля, який досліджував можливості людини, її силу («атере») як важливу ознаку особистості. Інші дослідники [4, с. 17] стверджують, що освіта, яка орієнтована на розвиток компетенцій, почала формуватися з 1965 року і виникла на основі запропонованого Н. Хомським [12] поняття «компетенція» в теорії мови та трансформаційній граматиці. Саме цей дослідник відзначав відмінність між компетенцією (знанням мови людиною) і вживанням (використанням мови у конкретних ситуаціях).

Проведений аналіз робіт (Н. Хомський, Р. Уайт, Дж. Равен, Н. Кузьміна, А. Маркова, В. Куніцина, Г. Білицька, Л. Берестова, В. Байденко, А. Хуторський, Н. Гришанова та ін.) дозволив виділити три етапи становлення компетентнісного підходу в освіті.

Перший етап (1960 – 1970 рр.) характеризується впровадженням у науковий обіг категорії «компетенція», створенням передумов для розмежування понять «компетенція» і «компетентність». З цього часу починається в руслі трансформаційної граматики та теорії навчання мовам дослідження різних видів мовної компетенції, запровадження поняття «комунікативна компетентність» (Д. Хаймс).

На другому етапі (1970 – 1990 рр.) категорії «компетенція» і «компетентність» використовуються в теорії і практиці навчання мови (особливо нерідної), менеджменту, комунікації. У цей час розробляється зміст поняття «соціальні компетенції / компетентності».

Протягом третього етапу (кінець 80-х – початок 90-х рр. ХХ ст.) компетентність як освітній результат часто характеризують на основі досліджень американських учених про основні компоненти в

освіті (формування знань, умінь і цінностей особистості). При цьому система компетентностей починає усвідомлюватися як ієрархічна структура, що складається з ключових (між – та надпредметних), загальногалузевих та предметних компетентностей [9, с. 15 – 25]. Загалом, дослідники виділяють такі особливості компетентнісного підходу: 1) перенесення акцентів з процесу навчання на його результати, якими є компетенції (С. Адам); 2) зміщення «акценту з накопичування нормативно визначених знань, умінь і навичок до формування й розвитку в учнів здатності практично діяти, застосовувати індивідуальні техніки й досвід успішних дій у ситуаціях професійної діяльності та соціальної практики» (Л. Паращенко); 3) студентоцентрирована (учнецентрирована) зорієнтованість навчання (В. Байденко, Н. Гришанова, С. Адам); 4) націленість фахової підготовки на майбутнє працевлаштування випускників вищої школи (О. Заблоцька) [8].

На наш погляд, можна виділити четвертий етап (з 1990 рр. по сьогоднішній день), на якому компетентнісний підхід активно впроваджується в освітню практику країн світу і всі типи і форми освіти у межах однієї країни. У 1997 році в межах Федерального статистичного департаменту Швейцарії та Національного центру освітньої статистики США й Канади було започатковано програму «Визначення та відбір компетентностей: теоретичні й концептуальні засади» (скорочена назва «DeSeCo») [11]. Саме в цей період (1996 рік) в доповіді міжнародній комісії з питань освіти XXI століття «Освіта: прихований скарб» Жак Делор сформулював «чотири стовпи», на які повинна спиратися освіта: навчитися пізнавати, навчитися робити, навчитися жити разом, навчитися жити [1]. У результаті цієї доповіді в матеріалах ЮНЕСКО було окреслено коло компетенцій, на які необхідно орієнтуватися як на кінцевий результат навчання.

На сьогоднішній день системи освіти різних країн Європи, у тому числі й України, при усій їх культурно-національній різноманітності і специфіці економічного розвитку характеризують дві тенденції, а саме: по-перше, перехід до професійних стандартів, що спрямовані на досягнення високих результатів; по-друге, системний опис кваліфікацій у термінах професійних компетенцій. Відтак, МОН України, Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти у 2008 році розроблено «Комплекс нормативних документів для розроблення складових системи галузевих стандартів вищої освіти», у основі якого покладено компетентнісний підхід через формування нової системи діагностичних засобів із переходом від оцінки знань до оцінки компетенцій та визначення рівня компетентності в цілому [6].

Для впровадження компетентнісного підходу в усі типи і форми освіти створено «Дорожню карту освітньої реформи» – матрицю, яка доводить до певного рівня деталізації заходи, необхідні для запровадження реформ і встановлює їх часові рамки [2]. У цьому документі передбачені шляхи організації інклюзивної освіти на основі даного підходу, зокрема, у ній зазначено – забезпечити (з фіксацією у Законах України та підзаконних актах) доступ дітей з особливими потребами до дошкільних навчальних закладів різних типів і форм власності, запровадити посади асистентів вихователів для загальних груп з такими дітьми, забезпечення відповідними фахівцями, створювати (за необхідності) групи компенсуючого типу та вдосконалювати спеціальні нормативи їх наповнюваності, передбачити додаткове фінансування в межах принципу «гроші ходять за дитиною», створити систему раннього втручання для дітей з порушеннями розвитку з наступним наданням інтегрованих послуг в умовах інклюзивної освіти (2016 – 2019 рр.), розробити рекомендації щодо адаптації освітніх матеріалів для дітей з особливими потребами (2017-2019 рр.), включити у навчальні програми підготовки педагогічних працівників, у тому числі корекційних педагогів, психологів, соціальних працівників, питання інклюзивної освіти, прав осіб з особливими потребами, запровадити навчальні програми для завідувачів дошкільних навчальних закладів, керівників загальноосвітніх і професійних навчальних закладів з питань інклюзивної освіти, прав осіб з особливими потребами та ін. [2].

Очевидно, що в найближчі роки інклюзивні заклади працюватимуть, реалізуючи на практиці саме компетентнісний підхід. У зв'язку з цим варто відзначити, що в сучасних версіях розуміння компетентнісного підходу залишається чимало невирішених питань. Ці недостатньо вивчені проблеми стосуються і методології компетентнісного підходу, і його теоретичного обґрунтування, і реалізації на різних рівнях освіти. Розглянемо лише деякі моменти, підкресливши, що нерозробленість теоретичних питань може негативно позначитися на результативності освітнього процесу.

На наш погляд, методологія цього підходу вимагає доопрацювання, оскільки розробку

складових системи галузевих освітніх стандартів пропонується здійснювати на єдиній методологічній основі [6]. Відзначаючи можливість використання компетентнісного підходу в якості методологічної основи освіти, необхідно брати до уваги не лише один підхід – компетентнісний, хоча це і зручно у технологічному плані. Компетентнісний підхід в освіті доцільно використовувати у поєднанні з іншими підходами, які є близькими йому за змістом і можуть доповнювати його. Зокрема, І. А. Зимня [5, с. 20 – 26] доводить необхідність поліпідходності у вивченні проблем освіти у контексті концепції чотирирівневого методологічного аналізу (Е. Г. Юдін). Як відомо, в рамках цієї концепції були виділені чотири рівні означеного аналізу: філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий і технологічний. На філософському рівні знаходяться системний, генетичний, еволюційний підходи. На загальнонауковому рівні можуть перебувати міждисциплінарний, комплексний, синергетичний, функціональний підходи. До рівня конкретної науки або групи наук, наприклад, психолого-педагогічних наук, можуть бути віднесені культурно-історичний, культурологічний, гуманістичний, особистісний, діяльнісний підходи. На цьому рівні також можуть бути виділені ті підходи, які відносяться до освіти, наприклад, аксіологічний, контекстний, герменевтичний, особистісно-діяльнісний. Сюди ж можна віднести і компетентнісний підхід як здатний визначати результативно-цільову спрямованість освіти. У будь-якій ієрархічній структурі нижній рівень характеризується тим, чим визначаються рівні, що знаходяться над ним.

Отже, компетентнісний підхід, за визначенням, є системним та міждисциплінарним. Він характеризується особистісним і діяльнісним аспектами, тобто він має практичну, прагматичну та гуманістичну спрямованість. Іншими словами, компетентнісний підхід посилює практичну орієнтованість освіти, її прагматичний, предметно-професійний аспект, і в методологічному плані може бути інтегрований у систему позначених вище методологічних підходів, суттєво їх доповнюючи [5, с. 20 – 26].

Поліпідходність до організації роботи у закладах інклюзивної освіти особливо актуальна, оскільки при зазначеній вище ієрархії компетентнісний підхід повинен підпорядковуватися гуманістичному. Дотримуючись розуміння інклюзії як однієї із ланок освіти уявляється єдино можливим те, що освітні програми у ній повинні будуватися відповідно до вимог освітніх стандартів нового покоління, а отже, на засадах компетентнісного підходу. Ці стандарти зазвичай ґрунтуються не лише на дотриманні рівних можливостей для навчання, але й рівних вимог, на основі яких визначається компетентнісне поле учня незалежно від його психофізичних можливостей. Такій підхід не є гуманістичним щодо дітей з особливостями інтелектуального і фізичного розвитку. Для цієї категорії осіб доцільно при потребі складати на основі ефективних методик індивідуальні програми [7]. При складанні зазначених програм виникають питання «Які компетентності слід формувати і у якому обсязі оцінювати?» Ймовірно, спільним у програмах для повносправних і неповносправних дітей повинні бути ключові компетентності, до яких в освітніх нормативних документах відносять: уміння вчитися, що передбачає формування індивідуального досвіду школяра, вміння організувати працю з метою досягнення успішного результату; оволодіння вміннями та навичками саморозвитку, самоаналізу, самоконтролю та самооцінки; здоров'язбережувальна компетентність, яка пов'язана з готовністю вести здоровий спосіб життя; загальнокультурна (комунікативна) компетентність, що передбачає опанування спілкуванням у сфері культурних, мовних, релігійних відносин; здатність цінувати досягнення національної, європейської та світової культур; соціально-трудова компетентність, яка пов'язана з готовністю робити свідомий вибір, орієнтуватися в проблемах суспільно-політичного життя; оволодіння етикою громадянських стосунків, навичками соціальної активності, функціональної грамотності; уміння організувати власну трудову та підприємницьку діяльність; оцінювати власні професійні можливості, здатність співвідносити їх із потребами ринку праці; інформаційна компетентність, що передбачає оволодіння інформаційними технологіями, уміннями відбирати, аналізувати, оцінювати інформацію, систематизувати її; використовувати джерела інформації [3].

У контексті зазначеного підходу змінюється оцінювання результатів навчальних досягнень школярів, що передбачає врахування рівня їхніх досягнень, а не ступеня невдач. Дійсно, при роботі з дітьми з особливими потребами доцільно оцінювати досягнення індивідуально визначених цілей, ніж порівнювати їх з типовими вимогами. В інклюзивних класах варто робити наголос на розвиток сильних якостей і здібностей дітей, а не акцентувати увагу на їхніх проблемах, що також співзвучно реаліям

компетентнісного підходу в освіті. Крім того, важливим стає не наявність у дітей певної суми знань, а здатність застосовувати компетентності в житті та навчанні.

Взаємодія з повносправними дітьми сприяє когнітивному, фізичному, мовному, соціальному та емоційному розвитку осіб з особливими потребами. Діти з типовим рівнем розвитку демонструють відповідні моделі поведінки дітям з особливими потребами та мотивують їх до розвитку та цілеспрямованого використання нових знань і вмінь. Взаємодія особливих і повносправних учнів в умовах інклюзії сприяє налагодженню дружніх стосунків між ними. Завдяки такій взаємодії повносправні діти вчаться з розумінням сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей, бути готовими до взаємодопомоги.

Модернізацію інклюзивної освіти важливо здійснювати не лише на основі компетентнісного, а й інших підходів, зокрема, й гуманістичного. На відміну від традиційного, компетентнісний підхід, завдяки своїй різноплановості, системності та комплексності, дозволяє значно підвищити результативність навчально-виховного процесу, наповнюючи його гуманістичним змістом, адже саме за таких умов діти з особливостями психофізичного розвитку мають можливість не лише засвоювати певні знання, оволодівати уміннями та навичками, а й, що найважливіше, вчитися застосовувати їх у повсякденній практичній діяльності.

Використана література:

1. Делор Ж. Образование: сокрытое сокровище / Ж. Делор. – UNESCO, 1996. – 126 с.
2. Дорожня карта освітньої реформи (2015 – 2025). – Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/draft-regulations/495-dorozhnya-karta-osvitnoji-reformi-2015-2025>
3. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/materials/estimation/2358>
4. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2003. – №5. – С. 34 – 42.
5. Зимняя И. А. Компетентностный подход: каково его место в системе подходов к проблемам образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2006. – № 8. – С. 20 – 26.
6. Комплекс нормативних документів для розроблення складових системи галузевих стандартів вищої освіти / За загальною редакцією В. Д. Шинкарука. Укладачі: Я. Я. Болюбаш, К. М. Левківський, В. Л. Гуло, Л. О. Котоловець, Н. І. Тимошенко. – К.: МОН України, ІІТіЗО, 2008. – Режим доступу: geology.lnu.edu.ua/DECANAT/OKX_OPP.doc
7. Леско Д. Основные принципы инклюзии. Из доклада «Инклюзивные школьные сообщества: стратегии достижения успеха» / Д. Леско // По материалам международной конференции «Развитие инклюзивных школ в России», Москва, 19 – 20 ноября 2005. [Электронный ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://obrazovanie.perspektiva-inva.ru/index.php?465>
8. Логвінова Я. Обгрунтування сутності компетентнісного підходу в освіті у працях українських і зарубіжних учених / Я. Логвінова. – Режим доступу: <http://pps.udpu.org.ua/article/viewFile/18633/16377>
9. Равен Дж. Компетентность в современном обществе : выявление, развитие и реализация / Дж. Равен. – М. : Когито-Центр, 2002. – 396 с.
10. Слюсаренко О. Кваліфікаційна критеріальність компетентності: понятійно- методологічні аспекти / О. Слюсаренко // Філософія освіти. – 2009. – № 1-2 (8). – С. 287–299.
11. Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К.: «К.І.С.», 2003. – 296 с.
12. Хомский Н. Аспекты теории синтаксиса / Ноам Хомский; [Пер. с англ. В.А. Звєгінцева]. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1972. – 260 с.

References

1. Delor Zh. Obrazovanie: sokrytoe sokrovishche / Zh. Delor. – UNESCO, 1996. – 126 s.
2. Dorozhnyaya karta osvitynoyi reformy (2015 – 2025). – Rezhim dostupu: <http://education-ua.org/ua/draft-regulations/495-dorozhnyaya-karta-osvitnoyi-reformy-2015-2025>
3. Zagalni kryteriyyi otsinyuvannya navchalnih dosyagnen uchniv u sistemi zagalnoyi serednoyi osviti. – Rezhim dostupu: <http://osvita.ua/school/materials/estimation/2358>
4. Zimnyaya I. A. Klyuchevye kompetentsii – novaya paradigma rezultata obrazovaniya / I. A. Zimnyaya // Vysshee obrazovanie segodnya. – 2003. – №5. – S. 34 – 42.
5. Zimnyaya I. A. Kompetentnostnyy podhod: kakovo ego mesto v sisteme podhodov k problemam obrazovaniya / I. A. Zimnyaya // Vysshee obrazovanie segodnya. – 2006. – № 8. – S. 20 – 26.
6. Kompleks normativnih dokumentiv dlya rozroblennya skladovih sistemi galuzevih standartiv vishchoyi osviti / Za zagalnoyu redaktsiyeyu V. D. Shinkaruka. Ukladachi: Ya. Ya. Bolyubash, K. M. Levkivskiy, V. L. Gulo, L. O. Kotolovets, N. I. Timoshenko. – K.: MON Ukrayini, IITiZO, 2008. – Rezhim dostupu: geology.lnu.edu.ua/DECANAT/OKX_OPP.doc
7. Lesko D. Osnovnye printsipy inkluzii. Iz doklada «Inkluzivnye shkolnye soobshchestva: strategii dostizheniya uspeha» / D. Lesko // Po materialam mezhdunarodnoy konferentsii «Razvitie inkluzivnyh shkol v Rossii», Moskva, 19 – 20 noyabrya 2005. [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupu: URL: <http://obrazovanie.perspektiva-inva.ru/index.php?465>
8. Logvinova Ya. Obgruntuuvannya sutnosti kompetentnisnogo pidhodu v osviti u pratsyah ukrayinskih i zarubizhnyh uchenih / Ya.

Logvinova. – Rezhim dostupu: <http://pps.udpu.org.ua/article/viewFile/18633/16377>

9. **Raven Dzh.** Kompetentnost v sovremennom obshchestve : vyavlenie, razvitie i realizatsiya / Dzh. Raven. – M. : Kogito-Tsentr, 2002. – 396 s.

10. **Slyusarenko O.** Kvalifikatsiyna kriterialnist kompetentnosti: ponyatiyno- metodologichni aspekti / O. Slyusarenko // Filosofiya osviti. – 2009. – № 1-2 (8). – S. 287–299.

11. **Strategiya reformuvannya osviti v Ukraini:** Rekomendatsiyi z osvithnoyi politiki. – K.: «K.I.S.», 2003. – 296 s.

12. **Homskiy N.** Aspekty teorii sintaksisa / Noam Homskiy; [Per. s angl. V.A. Zvegintseva]. – M. : Izd-vo Moskovskogo un-ta, 1972. – 260 s.

Ашиток Н.И. Компетентный подход к учебному процессу в сфере инклюзивного образования

В статье автор предлагает свое понимание сущности компетентного подхода и в свете современной модернизации образования обосновывает его актуальность в учебном процессе в заведениях инклюзивного образования. В статье на основании анализа научных источников охарактеризованы последовательность и взаимосвязь методологических подходов общенаучного и конкретнонаучных уровней, обращается внимание на условиях эффективного применения технологии обучения в сфере инклюзивного образования.

Методология педагогической практики по реализации компетентного подхода еще находится в состоянии становления. Достаточной мере не изучены условия, пути и способы решения педагогических задач с позиции этого подхода. В свете решения некоторых из указанных задач в статье акцентируется внимание на важности разработки образовательных стандартов на основе компетентного подхода, а также целесообразность создания методик проведения различных форм работы для реализации запланированного в этих стандартах.

Ключевые слова: инклюзивное образование, впровадження у навчальний процес, компетентный подход, уровни методологии, модернизация специального образования, дети с особыми потребностями.

Ashyok N. Competence approach to teaching process in inclusive education

The article exposes the competency approach and main directions of its implementation in the learning process in inclusive education.

On the basis of scientific sources analysis the characteristic is made, the sequence and interrelation of methodological approaches of general scientific and concrete scientific levels with the attention accentuation on conditions of an effective technology utilization of training in in inclusive education.

Methodology of teaching practice for competency is in a state of becoming. The conditions, ways and means of solving educational problems from the perspective of this approach isn't sufficiently studied. The attention in the article is focused on the importance of developing educational standards of competency-based approach and feasibility of establishing methodologies for various forms and nature intended implementing these standards.

Keywords: inclusive education, the introduction of the teaching process, competency approach, methodology levels, modernisation special education, children with disabilities.

Стаття надійшла до редакції 16.05.2016 р.

Статтю прийнято до друку 20.05. 2016 р.

УДК: 376-056.264

Бази́ма Н. В.

ВИКОРИСТАННЯ СТЕРЕОТИПІЙ У ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З АУТИЗМОМ

Стаття присвячена проблемі організації ефективної та доступної допомоги в оволодінні мовленнєвою активністю дітьми з аутизмом. В Україні проблеми комунікації та підвищення комунікативної активності дуже актуальна і активно досліджується. У статті безпосередньо розглядаються питання розвитку комунікаційної діяльності дітей з аутизмом. Представлено аналіз досліджень психофізичного і мовленнєвого розвитку дітей зазначеної категорії зарубіжними та українськими вченими. Розглядається проблема мовленнєвого розвитку дітей зі спектром аутистичних порушень та значення врахування особливостей прояву аутизму з метою покращення ефективності корекційної роботи.

Основна увага приділяється визначенню напрямів адекватної і ефективної корекційно-логопедичної допомоги. Доведено, що всі діти старшого дошкільного віку з аутизмом мають особливості розвитку мовленнєвої діяльності різної інтенсивності. Зазначені деякі особливості комунікативної діяльності у дітей із аутистичним спектром порушень.

Особливості психічного та мовленнєвого розвитку дітей даної категорії рекомендується враховувати у навчально-виховному і корекційному процесах.

Ключові слова: діти, аутизм, аутистичні порушення, мовлення, мовленнєва діяльність, мовленнєва активність, логопедія, корекційна робота.

Аналіз спеціальної психолого-логопедичної науково-методичної літератури та сучасних підходів до навчання й виховання дітей з аутизмом дає змогу стверджувати, що проблема формування мовленнєвої активності у дітей даної категорії старшого дошкільного віку є досить актуальною. Багаточисельність і різноманітність порушень мовленнєвого розвитку дітей з аутизмом на фоні особливостей психічної, комунікативної та поведінкової сфер, за нашим дослідженням, впливає на